

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Par grāmatu “Tukuma novada tautastērpi”

Atzīmējot 150 gadus kopš I Vispārējiem latviešu Dziesmu svētkiem, kas notika 1873. gadā Rīgā ar nosaukumu Pirmie vispārīgie latviešu dziedāšanas svētki, Tukuma muzejs sagatavojis un izdevis katalogu “Tukuma novada tautastērpi”.

Katalogā apskatāmi visi šobrīd zināmie tautastērpi, ko darinājušas Tautas lietišķās mākslas studijas (TLMS) “Durbe” audējas, pētot muzejos saglabātos paraugus un literatūrā atrastos aprakstus. Pateicoties studijas dalībnieču ieguldījumam tautastērpu pētniecībā un darināšanā, Tukuma muzejā ir tapusi kolekcija, kas atspoguļo audēju izpratni par tautastērpu un tā nozīmīgumu novada identitātes uzturēšanā. Izdevuma veidotāji ir lepni, ka var iepazīstināt ar studiju un tās dalībnieču veikumu.

Pilnībā nokomplektēti un izdevumā iekļauti ir 23 tautastērpi: Tukuma, Kandavas, Bikstu, Jaunpils, Engures, Džūkstes, Grenču, Irlavas, Aizupes, Matkules, Smārdes, Sēmes, Struteles tērpu vizualizācijas, kuru demonstrēšanā piedalījās Tukuma novada kora un deju kolektīvu vadītāji, pūtēju orķestra dalībnieki, deju kolektīvu dalībnieki, koklētāju ansambļa dalībniece un Tukuma muzeja un Tukuma novada domes pārstāvji. Tautastērpu komplektācijā izmantots 191 etnogrāfisko priekšmetu atdarinājums.

Tukuma novads var lepoties ar daudziem diženiem novadniekiem, kas devuši savu ieguldījumu Dziesmu svētku tradīcijas veidošanā, attīstībā, saglabāšanā un pārmantojamībā no paaudzes paaudzē, tāpēc katalogā ir sniegts pārskats par novadnieku dalību Dziesmu svētkos un viņu sasniegumiem. Kurzemē kordziedāšanas kustību aizsāka Irlavas skolotāju semināra (1841–1899) pedagogs, ērģelnieks Jānis Bētiņš (1830–1912), kas devis vislielāko ieguldījumu latviešu daudz balsīgās kordziedāšanas attīstībā, un bija pirmo piecu Vispārīgo latviešu dziedāšanas svētku organizatoru vidū. Dziesmu svētku virsdiriģentu godā kopā ar J. Bētiņu bijuši arī viņa audzēkņi – Oskars Šepskis (1850–1914), Jānis Kade (1858–1923) un Ernests Vīgners (1850–1933). Daudzi citi viņa skolnieki piedalījušies svētkos kā kordiriģenti un ieguvuši godalgas koru karos. Žūrijā kopā ar J. Bētiņu darbojies arī Teodors Veidemanis (1842–1912) no Džūkstes. Savukārt jautājumu par dziedātāju tērpiem, gatavojoties III Vispārīgajiem dziedāšanas svētkiem (1888), aktualizēja novadnieks, tolaik Irlavas skolotāju semināra audzēknis, vēlāk folklorists. Ludvigs (Ludis) Bērziņš (1870–1965). Viņš arī piedalījās pirmajās ekspedīcijās, dokumentējot etnogrāfiskos tērpus. Etnogrāfs un muzeju darbinieks Matīss Siliņš (1861–1942) iesaistījās dziedātāju tērpu skiču sagatavošanas procesā. Šo diženo novadnieku paraugs ir iedvesmojis Dziesmu svētku kustības dalībniekus vairākās paaudzēs.

Tautastērpus kolekcijas veidošanu audējas aizsāka Tautas daiļamatmeistares Dzidras Ercas (1927–2010) vadībā. Pirmos tautastērpu paraugus darināja arī TDM Ilga Bērziņa (1916–2007), TDM Ausma Jansone (1924–2002), TDM Alma Arne (1923–2006). Mērķtiecīgāku tautastērpu detaļu pētniecību muzejos rosināja bijusī studijas vadītāja Agita Pumpure (1968). Kolekcijas veidošanā aktīvi iesaistījās audējas: Agrita Kunkulberga (1965), Ausma Pētersone (1950), Dina Zīriņa (1977), Marita Dubiniauska (1972), Ruta Švampe (1936–2016), Maija Smilga (1943), Mudīte Rudaus-Rudovska (1940), Aija Neilande (1985), Ieva Nahodkina (1971), Ingrīda Ķimene (1954), Zane Neilande-Sieradzka (1981), Zaiga Reimane (1950), Ilze Vekšina (1960), Daiga Eglīte (1964), Dzintra Kātiņa (1944), un citas. Līdzās tautastērpiem ir meklēti arī tradicionālo

tērpu apraksti un tā rezultātā Džūkstes Grauzdes muižas zemnieku vēsturiskos tērpus darināja vēsturisko tērpu rekonstruktores Santa Kirmuža-Svilāne.

Pilnībā nokomplektēti un izdevumā iekļauti 23 tautastērpi: Tukuma meitas un sievas tērps, Tukuma vīra goda un vasaras tērps, Irlavas sievu tērpi, Grenču vīra tērps, Jaunpils meitas un sievas tērps, Bikstu sievas tērps, Struteles sievas tērps, Engures sievas tērps, Sēmes meitas vasaras darba tērps, Smārdes sievas tērps, Aizupes sievu tērpi, Matkules sievu tērpi, Kandavas sievu tērpi, Džūkstes sievu tērpi. Tautastērpu kolekciju papildina arī vēsturisko tērpu rekonstrukcijas – Džūkstes Grauzdes muižas meitas un vīra tērpi, kas darināti pēc Džūkstes pagasta Grauzdes muižas īpašnieka, brīvkunga Petera Filipa fon Drahenfelsa (Peter Philipp v. Drahenfels, 1795–1879)2 atmiņas par muižas ļaužu tērpiem 19. gadsimta sākumā. Grāmatā ietverti arī skatuves tērpi – Platones tērps vidējās paaudzes deju kolektīvam “Vidums”, kas tautastērpu skatē (2013) ieguva 3. vietu un Tukuma novada tērpu komplekts vidējās paaudzes deju kolektīvam “Svīta” – 1. vietu, kā arī viens jaunrades – Tukuma meitas tērps.

Tautastērpos fotografētie modeļi ir novadā labi zināmi kolektīvu vadītāji un dalībnieki, kā arī kultūras jomā strādājošie: Sanita Apine, Madara Augule, Ilze Buka, Marita Dubiniauska, Līga Dzelzkalēja, Andra Eimane, Vija Fogeļe, Edgars Goldmanis, Intars Kleinhofs, Santa Laurinoviča, Toms Lācis, Dace Lebeda, Mareks Lindbergs, Dzintra Linde, Zane Neilande-Sieradzka, Agrita Ozola, Marta Ozola, Dace Perševica, Lāsma Pommere, Agita Pumpure, Marika Pumpure, Gita Roze-Baha, Santa Silava, Marta Aleksandra Skudra, Ingrīda Smuškova, Anita Stikāne, Aivars Šmitenbergs, Vineta Šulca, Nora Vanaga, Gundars Važa.

Papildinformācija

Autors: Agrita Ozola (sastādītāja)

Izdevējs: Tukuma muzejs

Izdošanas gads: 2023

Iesējuma veids: mīkstie vāki

Lappušu skaits: 176 lpp

Izmērs: 20.8cm x 20.5cm x 1.7cm

Svars (kg): 0.7400

Valoda: latviešu un angļu

Grāmatu sagatavoja

Sastādītāja: Agrita Ozola

Tekstu autori: Agrita Ozola, Santa Silava, Vineta Šulca, Dace Kleinhofa

Tulkojums angļu valodā: Kārlis Streips

Tulkojums franču valodā: Dita Podskočija

Teksta literārā redaktore: Liene Akmens

Korektors: Inese Klestrova, Ieva Trillo

Projektu vadītāja: Egita Volinska

Dizaina koncepcija un makets: Kaspars Podskočijs, SIA “RINGSEL”

Tērpu fotogrāfs: Didzis Grodzs

Atbalstītāji

Kataloga sagatavošanu un izdošanu finansēja Tukuma novada Dome un Kurzemes Kultūras programma Valsts Kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas "Latviešu vēsturisko zemju attīstības programma" ietvaros.

Grāmatas iegāde

Cena: 13.65 EUR

Grāmatu iespējams iegādāties jebkurā no Tukuma muzeja struktūrvienībām: Mākslas galerijā "Durvis", Tukuma Pils tornī, Durbes pilī, Tukuma Audēju darbnīcā, Tukuma Mākslas muzejā, Džūkstes Pasaku muzejā, Pastariņa muzejā.

Ja grāmatu vēlaties saņemt pakomātā, aicinām sazināties: +37127843190 vai administracija@tukumamuzejs.lv

Grāmatas pārdošana

Ja grāmatu vēlaties iegūt pārdošanā, lūgums sazināties: +37127843190 vai administracija@tukumamuzejs.lv

Dalība pasākumos

Ja vēlaties aicināt ar grāmatas prezentāciju piedalīties jūsu organizētā pasākumā, lūgums sazināties: projektuvaditajs@tukumamuzejs.lv

Informāciju apkopoja:
Tukuma muzeja
Komunikācijas nodaļa
Tālr.: (+371) 20247001
E-pasts: pr@tukumamuzejs.lv

Sekoiet aktualitātēm www.tukumamuzejs.lv. Twitter: [Tukumamuzejs](#). **Facebook:** [Tukuma muzejs](#), [Tukuma Mākslas muzejs](#), [Durbes pils](#), [Mākslas galerija „Durvis”](#), [Tukuma Pils tornis](#), [Tukuma Audēju darbnīca](#), [Pastariņa muzejs](#), [Džūkstes Pasaku muzejs](#).